

foto: Čornej

Břevnovský klášter

Dnes, protože je listopad, tematicky zavítáme na místo bělohorské bitvy, která se udála před 386 lety. Nejdříve se však projdeme po části obvodu Praha 6. Výlet začneme na tramvajové zastávce Břevnovský klášter na Bělohorské ulici, která je dosažitelná různými způsoby. Od zastávky přejdeme rušnou komunikaci a zamíříme k Břevnovskému klášteru, jenž zřídme před sebou. Do areálu kláštera, sídla Benediktinského arcipátství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, vstoupíme hlavní branou (0,3 km). Klášter řádu benediktinů byl založen roku 993 knížetem Boleslavem II. a biskupem Vojtěchem jako první mužský klášter v Čechách. Dominantou komplexu je bazilika sv. Markéty z let 1703 až 1715. Oltářní obrazy vytvořil P. Brandl. V chóru baziliky je zachována krypta původního románského klášterního kostela z 1. poloviny 11. století. Současné klášterní budovy vznikly v letech 1708 až 1720 a navrhl je, stejně jako baziliku, K. Dienzenhofer. Interiéry jsou zdobeny malbami a freskami od předních barokních umělců. Zvláště pozoruhodný je Tereziánský sál s dříly

od K. D. Assama a B. Spinettiho. Vše je možné zhlédnout s průvodcem, a to o sobotách a nedělích vždy v 10, 14 a 16 hodin. Vstupné činí 50 Kč. Za baziliku do upravené zahrady se pak podíváme už sami (0,2 km). V ní stojí barokní pavilonek Vojtěška z 1. čtvrtiny 18. století ukrytý studánku, jež je pramenem potoka Brusnice. Potom se vrátíme k hlavní bráně, kterou areál arcipátství opustíme. Od brány se dáme vpravo do ulice U Vojtěšky (0,3 km). Vede kolem zdi klášterní zahrady, na niž navazuje zeď břevnovského hřbitova. Ten byl založen roku 1739. Ulice U Vojtěšky končí u studentských kolejišť a plochodrážního stadionu. Mezi kolejemi a stadionem křáčíme Zvoňkovicovou ulicí na křižovatku u koleje Hvězda. Tam se dáme levice vpravo a na přechodu předáme silnici. Na její druhé straně zabočíme do Zeyerovy aleje (1 km). Záhy zjistíme, že z aleje zbylo jen několik stromů a název ulice. Místo stromů se v ulici pnou stožáry elektrického vedení. Zeyerovou alejí pokračujeme rovně. Na konci ulice odbočíme společně s dráty vysokého napětí vpravo do ulice U Hvězdy jakoby ke konečné tramvaje a budově Makromolekulárního ústavu AV ČR na Heyrovského náměstí. Leč po pár metrech, ještě před náměstím, uhneme vlevo do ulice, jež se jmenuje Sestupná a leží na rozhraní Břevnova a Liboce. Sestupnou ulicí sestupujeme. V polovině svahu, u starého dubu, se ulice stáčí mírně vpravo ke trafostanici TS 3533, za ní sejdeme vpravo na cestičku, abychom se dostali do Libockého rybníka (1,3 km). Postupně její obcházíme a zjišťujeme, že Libocký rybník je přírodním náhonem, přestože jeho těsném sousedství vyrostla nová zástavba. Za památným stromem rostoucím na břehu rybníka stočíme naše kroky

Břevnov, Liboc a Bílá hora

šikmo vpravo a po schodech vstoupíme do Fabiánské uličky. Tou projdeme ke kostelu sv. Fabiána a Šebestiána (0,6 km). Liboc je zmiňována v roce 993, kdy byla jako statek darována Boleslavem II. Břevnovskému klášteru. Kostel v Liboci je datován spolehlivě ve 14. století, ale průzkumy dokládají existenci ještě staršího předchůdce. Současný kostel byl vybudován v klasicistní podobě na místě gotického kostela zburaného v 19. století. Vedle kostela stojí fara a konvent karmelitánů. Odtud vykročíme hlavní silnicí vzhůru. Ihned v první zatáčce se dáme u zradla vpravo na schůdky, načež brankou ve zdi vstoupíme do obory Hvězda. Za brankou jsou prakticky čtyři cestičky. Dvě vedou protipólně podél zdi a další se před námi vidlicovitě rozestupují. Vybereme si tu, která vede asi v úhlu 45° vlevo. Jdeme mezi buky a břízami víceméně stále přímo zhruba 250 m, až narazíme na první ze tří diagonálních hlavních cest vedoucích oborou. Po této diagonále se uběhne vpravo a dojdeme k letohrádku Hvězda (0,8 km). Obora, nazývána zpočátku Nová královská obora, byla založena v roce 1530 na popud Ferdinanda I. v části zdejšího původního lesa Malejov. V letech 1541 až 1563 byla ohrazena zdí. Letohrádek nechal zbudovat v rozmezí let 1555 a 1556 arcivévoda Ferdinand Tyrolský. Nádherná vnitřní štuková výzdoba řadí stavbu mezi nej přednější renesanční díla severně od Alp. Tvar půdorysu v podobě šestičipé hvězdy dal pojmenování nejen letohrádku samotnému, ale posléze i celé obore. V současnosti je objekt využíván coby Muzeum A. Jiráka a M. Alše. Instalována je zde též expozice bitvy na Bílé hoře. Po prohlídce se vrátíme před letohrádek. Stojíme k němu zády a hledíme na upravené prostranství. Svěží chůzí se nato podél laviček přesuneme do jeho pravého spodního rohu, kde zamíříme znovu vpravo na lesní pěšinku mezi keře a stromy. Pěšinka se stáčí postupně vlevo a držíme se jí asi 200 metrů. Tak se dostaneme nad skalku zůstávající po malém lomu. Tady opatrně sestoupíme na údolní cestu, ale okamžitě

vyšlápneme náprotivný kopeček, čímž staneme přímo u kamenné hradby obory. Průchod v ní je jenom o 50 metrů vpravo, kam zamíříme po jakémsi můstku nad vpusť potůčku. Průchodem oboru opustíme (0,4 km). Rázem se ocitáme před územím, na kterém byla 8. listopadu 1620 svedena neblaze proslulá srážka vojska českých stavů s císařskými oddíly, známá jako bitva na Bílé hoře. Obě armády se střetly v menších potýčkách na pláni, jež sahala od obory až za dnešní Karlovarskou silnici. Během necelých dvou hodin byl boj rozhodnut. Nemožované žoldácké stavovské oddíly se dali na ústup. V místě, kde nyní zhruba stojíme, mize současně ulice U Světlíčky, se jako poslední neúspěšně bránil houfec Moravanů. Vítězství císařského vojska posílilo a upevnilo habsburské a katolické pozice v českých zemích. Pozice změníme i my. Proto šikmo vpravo překonáme loučku mezi zdi obory a okrajem rodinné zástavby. Přicházíme do poklidné Chrástánské ulice, na jejímž začátku nás udiví jedenáct dopravních značek instalovaných na 30 m²! Chrástánskou ulicí šlapeme do nepatrného návrší. Za trafostanicí TS 2114 se před námi rozevře travnatý pahrbek Bílé hory. Je úmyslně nezastavěn, jelikož areál bojiště byl vyhlášen za Národní kulturní památku. Od Chrástánské ulice přejdeme nejkratším směrem planinu k neveliké mohyle na vrcholu „hory“ (0,6 km). Mohyly zde nechala vztýčit v roce 1920 župa sokolská na památku padlým bělohorským bojovníkům. Od mohyly je pěkný výhled

na Ruzyň a Řepy. Bílá hora se svými 381 m n.m. byla dlouhou dobu nejvyšším bodem Prahy. Jméno kopec obdržel po světlém zbarvení opuky, která tvoří převážnou většinu jeho geologického složení. Když se nabažíme pohledů do krajiny,

foto: Čornej

Letohrádek Hvězda

vykročíme po ní cestou k blízkým vilkám, přes něž je vidět věž kostela. Podél domů potom kračíme vpravo Repskou ulicí. Před jejím ústím u Karlovarské silnice odbočíme vlevo a doputujeme ke kostelu sv. Panny Marie Vítězné (0,6 km). Po bitvě na Bílé hoře tady byla postavena kaplička. V letech 1704 – 1730 byla přestavěna na kostel, přičemž vznikla mariánská poutní studnice. Interiéry kostela jsou bohatě vyzdobeny obrazy od V. V. Rejnera a K. D. Assama. Tady bychom mohli udělat tečku za dnešním výletem a nasadnout na některý spoj, buď tramvaj č. 22 nebo 25, či autobus linky 235. Smyčka elektrické dráhy a zastávka autobusu je totiž hned v sousedství kostela. Podívejme se však, ještě než odjedeme, na objekt za konečnou tramvají. Jedná se o restaurační zařízení s dlouholetým vzhledem. Původně byl na tomto místě v roce 1628 založen klášter servitů, jenž záměr nebyl naplněn a místo kláštera s kostelem sv. Martina zde vyrostla zájezdní Velká hospoda a obytné stavení (0,2 km). Hostinským účelům sloužil objekt dodnes. Možná jej někteří před odjezdem domů využijí. Výlet je nenáročný. Délka trasy měří 6,3 km.

Pavel Čornej

Malý Jeník se nimral v misce s vložkami. „Měla bys je zkusit, mami, at' víš, jak to chutná,“ prohlásil synek otráveně. „Ale já to vím, jedla jsem je už jako malé dítě,“ usmála se maminka. Jenda znechuceně odložil lžiči a odešel od stolu. „Co se děje?“ zeptala se maminka. „Nebudu přece jíst něco, (viz tajenka).“

Křížovku poskytl Vydavatelství Balzám

Pomůcka: Akim moce, Oda Oti, vavřok	Umývadlo	2. DÍL TAJENKY	Ozdobný papír lepený na zeď	Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda	Sochařský zdobný sloupek i deska	Zájmeno	Národohospodář	Naše nejmenší šelma kočava
Angl. zkr. local standard time				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Léky při chorob. duševním napětí				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Latinský „pára, dým, kouř“				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Král mezi dravými ptáky				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Nejméně oddíl trnů				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Názorné předvádění				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Chemický vzorec fosfidu uranu				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Krutý vládce				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Zahradní bylina bedník i badýán				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Hlína				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Iniciály režiséra Lipského				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Poutalí vavřok				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Ruské mužské jméno				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				
Modely výrobků				Chrástánská ulice	Letohrádek Hvězda				

Ceny do křížovky věnovala Městská část Praha 16 Radotín Václava Balého 23

Výherci z minulého čísla:

- Dagmar Kramperová Ke Zvěři 249/33 Radotín
- Marie Bahenská V Edeu 484 Radotín
- Eva Kočárová Nad Libří 13/1 Velká Chuchle

Znění tajenky křížovky z minulého čísla: ...jedenáct prosím

jméno.....tel. spojení.....
 adresa.....
 znění tajenky.....

Lékařská poradna

Transplantace rohovky - penetrující keratoplastika

Rohovka (fecky kérés) spolu se sklérou tvoří pevný obal oka. Neprůhledná bělma přechází v přední části oka v průhlednou rohovku, která je více vyklenutá a má zevní a vnitřní buněčnou vrstvu. Povrchní buněčná vrstva rohovky se nazývá epitel a je chráněna před vysušením slzným filmem. Sebelepší poškození epitelu bývá provázeno silnou bolestivostí. Střední vrstva je složena z kolagenních lamel a jmenuje se stroma. Vnitřní buněčná vrstva rohovky se jmenuje endotel a zabírá pronikání nitrooční tekutiny do vrstev stromatu. Zdravá rohovka je hladká, lesklá a zcela průhledná, bez přítomnosti cév.

Výsledkem patologického procesu v rohovce (jizvy po úraze nebo zánětu, zkalení rohovky po komplikované operaci šedého zákalu, vrozená vývojová porucha, dědičné onemocnění, degenerativní proces v tkáňových vrstvách) je ztráta její průhlednosti nebo změna její optické lomivosti s následným snížením zrakové ostrosti. V indikovaných případech je jedinou možností léčby tohoto stavu náhrada poškozené rohovky rohovkou dárce. Tato operace se nazývá transplantace rohovky neboli keratoplastika. Transplantace rohovky, která byla poprvé provedena r. 1905 v Olomouci, je neúspěšnějším typem transplantace v lidské medicíně. Principem operace je náhrada neprůhledné rohovky v celé tloušťce zdravou a průhlednou rohovkou dárcovskou. V dnešní době se používají rohovky z tkáňové banky, pečlivě vyšetřené a uchovávané za velmi přísných podmínek. Existuje mezinárodní síť očních tkáňových bank, které koordinují a stále zlepšují své technologické postupy.

O nevhodnějším způsobu operace musí rozhodnout oční lékař - mikrochirurg na základě podrobného vyšetření. Prognóza výsledku operace závisí na vstupní diagnóze. Keratoplastika se provádí ambulantně většinou v místním znečištění, v některých případech je však vhodnější provést operaci v celkové anestézii. Operace trvá asi 1 hodinu. Sutura (přístří) rohovky dárce se provádí jednotlivými stehy nebo tzv. stehem pokračovacím, případně kombinací obou způsobů. Stehy jsou z velmi jemného, nevstřebatelného síčho materiálu a zanořeny tak, aby oko nijak nedráždily. Tyto stehy jsou ponechány v rohovce obvykle po dobu 12 měsíců. Po operaci bývá oko chráněno vyztuženým obvazem. Terapie je dlouhodobá, trvá několik měsíců. V průběhu pooperačního období je někdy třeba upravit či částečně odstranit některé stehy. V časném pooperačním období je třeba se vyvarovat pobytu v prašném prostředí, nemnout oko, neohýbat se nebo nepracovat v předklonu. Doporučuje se nosit v prvních měsících jakékoliv brýle jako ochranu proti úraze.

U každého chirurgického zákroku na lidském organismu existuje určité riziko různých závažných komplikací. Během operace může dojít k náhlému a prudkému krvácení do nitra oka z větší cévy. Taková komplikace může mít velice nepříznivé důsledky pro vidění oka a může vést i k jeho oslepnutí, avšak není v silách žádného lékaře takové komplikaci zabránit.

Jako další lze uvést srůsty duhovky s vnitřní plochou rohovky, výhřez duhovky nebo prosakování nitrooční tekutiny mezi stehy nebo pomalé hojení povrchní buněčné vrstvy rohovky. Nejzávažnější komplikací v časném období je nitrooční zánět, který se projevuje stupňující se bolestí oka spolu se zhoršeným viděním, otokem víček a zarudnutím oka.

Typickou pozdní komplikací je tzv. imunologická rejekce - snaha organismu o vyloučení cizorodého materiálu. Formy mohou být různé intenzivní, rovněž doba odstupu od operace může být různě dlouhá, od 3 týdnů až po dobu mnoha let po operaci. Rejektivní reakci je možno účinně léčit, důležité je včasné rozpoznání a zahájení léčby. Náhlé zvýšení citlivosti, zčervenání, slzení a pokles vidění oka jsou hlavní příznaky.

Definitivní optické vlastnosti - stav oka je možno zhodnotit až po vyjmutí stehů a změnění dioptrií. Dioptrický stav je možno upravit brýlovou korekcí nebo zákrokem excimerovým laserem.

MUDr. Martin Fučík